

Številka: 1810-199/2020-32 (323)
Ljubljana, dne 24.12.2021

Zadeva: **Elektronski koledar NIJZ 2022**

Spoštovani!

Ko se staro leto izteka in se novo začenja, si po stari navadi izrečemo voščila in drug drugemu zaželimo, da bi prihodnost prinesla čim več lepega in dobrega ter čim manj težav.

Pandemija nove virusne bolezni covid-19 je celotno človeštvo in vsakega od nas soočila z izzivi, ki so po eni strani novi, nepričakovani in tudi neznani, po drugi strani pa so tisti, s katerimi živimo že vrsto let, postali še bolj očitni in pereči.

Zato smo se na NIJZ tokrat odločili za nekoliko nenavadno novoletno darilo. Pripravili smo koledar, v katerem boste našli vse za zdravje in kakovost življenja pomembne mednarodne tematske dneve. Koledar ni natisnjen, ampak je vsem dostopen v elektronski obliki – verjamemo, da je praktično prilagodljiv in spodbuden ter da si ga bo marsikdo natisnil in ga obesil na steno svojega doma, delovnega, pa tudi javnega okolja. Tematski dnevi, tedni in meseci spodbujajo k razmisleku, kaj lahko vsak sam in kaj vsi skupaj storimo za svoje zdravje in kakovostno življenje, za zdravje svojih bližnjih in tudi vse širše skupnosti. Poleg čisto koledarskega dela vsebuje tudi razmisleke o neenakosti v zdravju in najpomembnejših temah, povezanih s tem izzivom. Koledar vsebuje tudi 12 pobarvank. Ne le da tako lahko vsak vnese v koledar najljubše barve in si ga prikroji po svoji izbiri – pobarvanke so tudi vse bolj priljubljen način, na katerega se umirimo, zatopimo v ustvarjalno opravilo in tako storimo korak zoper stres in za dobrobit duševnega zdravja.

Na naslovnici koledarja so trije okrogli slikovni simboli – mandale, darilo mednarodno uveljavljenega umetnika Marka Pogačnika. Predstavljajo tri prispodobne sožitja z Zemljo, našim edinim in skupnim domom. Če naslovnico natisnemo barvno, bodo mandale zasijale v barvah, kot si jih je zamislil umetnik. Lahko pa jih pobarva vsak sam.

Leto 2022 je Evropska unija razglasila za Leto mladih. S tem želita Evropski parlament in Evropska komisija poudariti pomen, ki ga imajo mladi za prihodnost vseh prebivalcev Evrope. Pri tem je posebno pomembno, da na različnih ravneh storimo vse, da zagotovimo prav vsakemu otroku in

mladostniku možnosti za kakovostno življenje, zdravje in razvoj, ki bo omogočal razvijanje njihovih zmožnosti. Mladim odraslim pa je treba omogočiti, da se uveljavijo na svojem delovnem področju, da živijo v varnem in spodbudnem okolju, v katerem si lahko ustvarijo dom in družino in dosegaajo svoje življenjske cilje.

Organizacija združenih narodov je leto 2022 razglasila za Mednarodno leto ribogojnic in marikulture. Ob vse večji okoljski krizi, ki je močno prizadela svetovna morja, pa tudi reke in jezera, so predstavniki v Generalni skupščini OZN želeli poudariti, kako pomembna je za človeštvo kakovostna in na odgovoren način pridobljena hrana iz morja in iz celinskih voda.

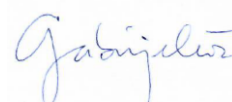
Obe mednarodni temi leta 2022 sta povezani in zelo pomembni. Opozarjata nas na to, da vsaka odgovorna skupnost po najboljših močeh skrbi za kakovostno življenje mladih, pa tudi na to, kako zelo je za prihodnost vseh prebivalcev Zemlje pomembno poglobljeno razumevanje pomena skrbi za okolje in naravo ter za zagotavljanje zdrave hrane. Pri tem je enako pomembna tudi skrb za soljudi, ki se soočajo z različnimi oviranostmi in zmanjšanimi zmožnostmi in za to, da se ne bodo poglobile nepravilne razlike, ki ne vplivajo le na socialne in ekonomske neenakosti, ampak tudi na neenakosti v zdravju.

Neenakosti v zdravju so nepravilne, nastajajo namreč zaradi različnih dejavnikov, na katere posamezniki in skupine ljudi, ki jih ti dejavniki prizadenejo, sami ne morejo vplivati. Marsikdaj so te neenakosti spregledane. V Sloveniji imamo na srečo na voljo poglobljene analize o tem, kje se kažejo med prebivalci neenakosti v zdravju in kaj so poglobljene analize, ki na to vplivajo. To pomeni, da imamo dober vpogled v to, kako in zakaj te nepravilne neenakosti nastajajo, pa tudi, s kakšnimi ukrepi jih je mogoče zmanjšati ali celo povsem odpraviti. Pri tem lahko prispeva prav vsak – od odločevalcev na najvišji ravni države, pa do lokalnih skupnosti, družine in vsakega posameznika.

V letu 2021 je na NIJZ izšla obširna in izčrpna publikacija NEENAKOSTI V ZDRAVJU: IZZIV PRIHODNOSTI V MEDSEKTORSKEM POVEZOVANJU (uredile so jo Mojca Gabrijelčič Blenkuš, Tatjana Kofol Bric, Metka Zaletel, Ada Hočevar Grom in Tina Lesnik) in tudi povzetek te publikacije. Publikaciji sta nastali v vzornem sodelovanju več nacionalnih inštitucij, poleg NIJZ še IER, IRSSV, OI in UMAR. Obe lahko najdete na spletni strani www.nijz.si. Med drugim prinašata odličen prikaz medsektorskega sodelovanja med ključnimi raziskovalnimi institucijami in ministrstvi, ki s svojim delom in politikami aktivno naslavlja zmanjševanje neenakosti. Opravljeno delo je tudi plod uspešnega sodelovanja Slovenije s Svetovno zdravstveno organizacijo na tem področju. V letu 2019 je Slovenija gostila v svetovnem merilu prvo konferenco Svetovne zdravstvene organizacije Evropske regije o neenakostih v zdravju na visoki ravni. Na podlagi zaključkov konference je nastala Ljubljanska izjava, ki poziva politiko k odločnejšemu ukrepanju in je pomemben mejnik v prizadevanjih za odpravo neenakosti v zdravju. Slovenija tudi sicer sodi med tistih nekaj držav, ki so se problema neenakosti v zdravju lotile zelo aktivno. Dolgoletna prizadevanja so obrodila dobre rezultate in tako so neenakosti v Sloveniji na nekaterih področjih manjše kot v primerljivih državah. Vendar obstajajo in ker so nepravilne, si je treba prizadevati, da jih odpravimo ali zmanjšujemo. Neenakosti v zdravju namreč ne škodujejo le posameznikom, ampak kakovosti življenja in razvojnim zmožnostim celotne družbe. Pandemija covid-19 je nujnost takih prizadevanj le še zaostila. Covid-19 res najbolj ogroža starejše, dolgoročno pa najbolj škoduje mladim, ki jih med drugim ovira pri izobraževanju, druženju in osebem razvoju.

Veseli bomo, če bo koledar, ki vam ga pošiljamo, spodbudil razmišljanja, ideje in pobude, kako lahko v vseh okoljih storimo korake, ki bodo prispevali k zdravju naklonjenemu okolju in zmanjšanju neenakosti v zdravju in blaginji. Veseli bomo tudi, če ga boste poslali sodelavcem, prijateljem, znancem. S temami, ki jih obeležujejo mednarodni tematski dnevi, tedni in meseci, se ukvarjamo tudi strokovnjaki na NIJZ. Pri tem vključujoče sodelujemo tudi z drugimi ustanovami in strokovnjaki, ne le na področju zdravja, ampak kar najširše. S skupnimi močmi, znanjem in voljo lahko dosežemo marsikaj dobrega.

Želimo vam zdravo, zadovoljno in uspešno leto 2022!

dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš,
Glavna urednica publikacije Neenakosti v zdravju:
Izziv prihodnosti v medsektorskem povezovanju,
Center za proučevanje in razvoj zdravja

Pripravila:
Marjeta Keršič Svetel
Center za komuniciranje

